

Fiktiossa, osa I

Esitehtävä osallistujille ennen kuin siirrytään draamatyöskentelylle varattuun tilaan: Kirjoita post it -lappuun tilanne, jossa sinulla oli *hyvä fiilis*. - Jos olet tehnyt tämän jo kertaalleen draamaan tutustumisen jaksolla, kirjoita lappuun tilanne, jossa olit epämukavuusalueellasi ja sinulla oli *silti aika hyvä fiilis*. - Talleta lappu omaan kansioosi, tarvitset sitä myöhemmin.

1. Draamasopimus. Seisaallaan piirissä, kasvot piirin keskustaan päin.

Jotta työskentely toimii, tarvitaan ns. draamasopimus. Sopimuksen tarkoitus on varmistaa työskentelylle rauhalliset olosuhteet ja turvata jokaiselle oikeus ja velvollisuus huolehtia työskentelyn aikana omasta voinnistaan.

Ensimmäinen asia, josta sovimme, on työskentelyn tauotus. Meillä on tänään X tuntia aikaa tutustua draamatyöskentelyyn, ja puolessa välissä pidämme noin Y:n mittaisen tauon. Lisäksi, jos tarvitaan, voimme pitää yhden tai kaksi lyhyttä wc-taukoa. Sopiiko tällainen järjestely teille?

Toiseksi sovitaan, että puhelimet pidetään äänettöminä ja että niitä ei katsota työskentelyn aikana. Tuntuuko teistä tarpeelliselta, että osoitamme tilasta erityisen paikan, johon puhelimen voi työskentelyn ajaksi jättää? (Jos tuntuu tarpeelliselta, ohjaaja voi tässä kohtaa sopia ryhmän kanssa myös siitä, että työskentelyn aikana ei keskustella, ellei ohjaaja siihen kehoita.)

Kolmanneksi draamatyöskentely herättää ajatuksia, tunteita ja tuntemuksia. Se kuuluu asiaan. Jos sinusta kuitenkin jossakin kohtaa työskentelyä tuntuu, että se, mitä ollaan tekemässä, ei ole sinulle hyväksi, vetäydy sivuun hetkeksi. Sivuun siirtymistä ei tarvitse selittää eikä perustella, ja mukaan voi palata heti itselle sopivan hetken tullen. - Mikä voisi olla sellainen paikka tässä tilassa, johon voi tarvittaessa mennä seuraamaan työskentelyä ja odottamaan, että osallistuminen tuntuu taas mahdolliselta?

2. Lämmittelyharjoitteet. Ehdotus: Nimi ja fiilis isoilla kirjaimilla, Mörköhippa, Samurai, Menin kerran tavarataloon, Olen puu, olen omena, Kone. (Harjoitteet on selostettu jaksossa Tutustutaan draamatyöskentelyyn.)

3. Ohjaaja kertoo.

Voidaan istuutua lattialle.

Tällä ja muutamalla seuraavalla työskentelykerralla elämme yhteisesti läpi erään tarinan.

Työskentelyn tarkoitus on saada tietoa omasta itsestä. Tätä tietoa käytetään myöhemmin yksilövalmennuksessa oman tulevaisuuden suunnittelun apuna.

Aloitetaan siitä, että tutustutaan tarinan tapahtumaympäristöön ja päähenkilöihin. Luen pienen katkelman tarinan alusta, ja sen jälkeen luomme tähän tilaan yhteisesti tarinan tapahtumaympäristön.

Kaksi taloa nökötti vastakkain ranskalaisessa pikkukylässä. Toinen oli pesula. Kukaan ei muistanut pesijättären oikeaa nimeä. Kaikki kutsuivat häntä vain Colombineksi, sillä lumenvalkoisessa mekossaan hän muistutti kyyhkystä. (Kyyhky on ranskaksi colombe.) Toinen talo oli Pierrot'n leipomo.

Pierrot ja Colombine olivat yhdessä kuluttaneet kyläkoulun penkkiä. He olivat pitäneet yhtä niin kauan, että kaikki kuvittelivat heidän myöhemmin menevän keskenään naimisiin. Mutta elämäpä erotti heidät, kun Pierrot'sta tuli leipurinoppilas ja Colombinesta pyykkäri. Leipurihan ahertaa öisin, jotta kylä saisi aamulla tuoretta leipää ja kuumia voisarvia. Pyykkäri taas tekee työtä päivällä.

Olisivathan he voineet tavata iltahämärissä, kun Colombine oli menossa nukkumaan ja Pierrot heräili, tai aamuisin, kun Colombinein päivä alkoi ja Pierrot'n yö päättyi. Mutta Colombine vältteli Pierrot'ta, ja leipuriparan sydäntä jäyti suru.¹

4. Muodonmuutos.

Kaksi toteutusvaihtoehtoa, joista ohjaaja valitsee.

Luodaan tarinan tapahtumaympäristö eli eteläranskalainen kylä. Tehdään se niin, että lavastetaan kylä tilaan patsaiden avulla. Patsaiden materiaalina käytetään omaa kehoa. Saa käyttää myös ääntä, ei kuitenkaan sanoja.

Molempiin toteutusvaihtoehtoihin liittyy sama luettelo kylän elementeistä:

kirkko, suihkulähde, lipputanko, kylän keskusaukio, kiviaita. Laventelipeltojen tuoksu, tiilikattoiset talot, kyyhkysset, katukahvilan pöytä ja tuolit, varjoa antava oliivipuu, auringonpaiste, lämmin tuuli, joka kuivattaa pyykit. Auringonkukat, perhoset, kumpuilevat kukkulat, viiniköynnökset rinteissä. Pesulan kyltti, pyykkinarut, pyykkikori, silityslauta ja -rauta, leipomon kyltti, savupiippu ja leivintuvan tuuletusaukko.

---

¹ Michel Tournier, Pierrot ja yön salaisuudet, 1984. Kuvittanut Danièle Bour, suomentanut Annikki Suni. Alkuteos Michel Tournier, Pierrot ou Les secrets de la nuit, 1979. Copyright Otava. Otteet teoksesta julkaistaan Otavan ja Annikki Sunin oikeudenomistajien luvalla.

Vaihtoehto **4. a)** Edetään niin, että minä sanon tarinan ympäristöstä yhden asian kerrallaan, ja teidän kaikkien tehtävä on muuttua sanottua asiaa kuvaavaksi patsaaksi saman tien. Periaate on siis sama kuin Menin kerran tavarataloon -harjoitteessa, mutta lisäksi jokainen valitsee esittämälleen asialle myös sopivan paikan ”kylästä” eli tästä tilasta. – Ennen kuin aloitetaan: Kaikenlaiset ratkaisut ja valinnat ovat oikeita. Erilaiset tulkinnat kuuluvat asiaan!

Hyvä! Sitten seuraava asia, eli muutatte muotoanne ja etsitte tarpeen mukaan uuden paikan kylästä. - Hyvä! (Ja niin edelleen, kunnes kylän elementtejä on käyty läpi riittävä määrä.)

Vaihtoehto **4. b)** Edetään niin, että minä luettelen kylässä olevia asioita yksi kerrallaan, ja teidän tehtävänne on yksi kerrallaan muuttua näitä asioita kuvaaviksi patsaiksi. Järjestys on vapaa, eli periaate on samantyyppinen kuin harjoitteessa ”Olen puu, olen omena”. Nyt ei kuitenkaan tehdä patsaita piirin keskelle, vaan sopiville paikoille tarinamme kylään eli tähän tilaan. Samalla, kun muutut patsaaksi, asetut siis siihen paikkaan, jossa esittämäsi asia mielestäsi kylässä on. - Ennen kuin aloitetaan: Kaikenlaiset ratkaisut ja valinnat ovat oikeita. Erilaiset tulkinnat kuuluvat asiaan!

Jokaista sanottua asiaa ei tarvitse toteuttaa, ja jos jostakin on tullakseen useampia versioita, sekin sopii. Myös spontaani yhteistyö on ok: ryhmäläiset saattavat innostua luomaan patsaita kahdesta tai useammastakin kehosta yhdessä. – Jos ryhmä on pieni, voidaan tehdä uusintakerroksia, kunnes kaikki tai riittävä määrä kylän elementtejä on nähty. Lopuksi ohjaaja kiittää ryhmää hyvästä työskentelystä.

5. Kerrataan, mitä tiedetään tarinan päähenkilöistä.

Tällainen on siis tarinamme tapahtumapaikka. Ketkä ovat sen päähenkilöt, ja mitä olemme tähän mennessä saaneet tietää heistä?

Aivan, he ovat Colombine ja Pierrot. Colombine on pyykkäri ja Pierrot on leipuri. Entä mitä tiedämme Colombineen ja Pierrot'n suhteesta? Kaikki kuvittelivat heidän menevän naimisiin, mutta ”elämä erotti heidät”. - Kertokaa, miten!

Niin. Colombine eli päivisin, ja Pierrot taas eli etupäässä öisin.

6. Samastutaan sekä Colombineen että Pierrot'hon.

Käydään katsomassa Colombineen ja Pierrot'n elämää tarkemmin. Aloitetaan Pierrot'sta. Ohjaaja piirtää fläppipaperiin pyöreän hahmon ääriviivat lantioon asti. Tämä kuva edustaa Pierrot'ta.

7. Pierrot'n yö.

Tiedämme, että yö on tärkeä Pierrot'ille, se on hänen oma elementtinsä. Kuunnellaan kuvaus siitä, mitä kaikkea Pierrot'n yö sisältää. - Kun luen tarinaa, kuuntele sitä niin, että poimit yhden tai kaksi asiaa, jotka ovat läsnä Pierrot'n yössä, ja paina ne mieleesi. Niitä tarvitaan seuraavassa työskentelyvaiheessa.

Pierrot tunsi yön. Hän tiesi, ettei yö suinkaan ole musta loukko, niin kuin eivät ole hänen kellarinsa ja uuninsakaan. Öisin puro laulaa kuuluvasti ja kirkkaasti, se välkehtii tuhansina ja taas tuhansina hopeasuomuina. Tummaa taivasta vasten havisevat lehvät tuikahtelevat tähtösiä. Yön tuulokset tuoksuvat mereltä, metsältä ja vuorilta voimallisemmin kuin päivän puhurit, jotka ovat imeneet itseensä ihmisten aherruksen.

Pierrot tunsi kuun. Hän osasi katsoa sitä. Hän näki, ettei se ole lautasenlittana valkea kiekko. Hän katsoi kuuystäväänsä niin tarkkaavaisesti, että näki paljain silmin sen pinnanmuodostuksen. Sehän on pallonmuotoinen – kuin omena tai kurpitsa – eikä se ole sileä vaan hyvin kumpuilevaksi veistetty ja muovailtu. Se on kuin maisema kukkuloineen ja laaksoineen, kuin kasvot ryppyineen ja hymyineen.

Niin, kaiken tämän Pierrot tiesi, koska taikina, sen jälkeen kun Pierrot oli vaivannut sitä pitkään ja nostattanut sen salaa hiivalla, tarvitsi kaksi tuntia levätäksään ja noustakseen.

Silloin Pierrot lähti leivintuvastaan. Kaikki muut nukkuivat.

Pierrot oli hyvin perillä kylän elämästä. Hän kierteli sen katuja ja kujia katsellen suurilla pyöreillä silmillään muiden unta, hän tarkkaili miehiä ja naisia ja lapsia, jotka heräävät aamulla syömään kuumia voisarvia, jotka Pierrot oli heille leiponut.

Hän kulki Colombinen suljettujen ikkunoiden alta. Hän oli kuin yövärtti, Colombinen suojelusenkeli. Hän kuvitteli, miten tyttö huokailee ja uneksii valkean vuoteen nihkeässä lämmössä, ja kun hän kohotti kalpeat kasvonsa kohti kuuta, hän mietti, muistuttaako tuo puiden yllä usvavaipassa kelluva suloinen pyöreys poskea, rintaa vai jopa pyllyä.

8. Pierrot'n yökone.

Olet nyt poiminut yhden tai kaksi asiaa, jotka liittyvät Pierrot'n yöhön. Jos asioita on kaksi, valitse niistä toinen. Mieti hetki, miten kuvaat valitsemasi asian liikkeen ja äänen avulla. Liike ja ääni, jotka tulevat ensimmäisinä mieleesi, ovat hyviä.

Tehdään näistä liikkeistä ja äänistä yhteinen kone, joka kuvaa Pierrot'n kokemusta yöstä. Olkaa hyvä ja asettukaa koneen osiksi yksi kerrallaan. Koneen osien ei tarvitse koskea toisiinsa; voitte siis käyttää runsaasti tilaa!

Kun kone on valmis, yksi osa kerrallaan voi keskeyttää hetkeksi oman tekemisensä ja kierrellä vähän aikaa Pierrot'na osien keskellä. Toinen vaihtoehto on pysyä paikoillaan ja kuunnella konetta hetken silmät suljettuina.

Kiitos! Näin hieno on siis Pierrot'n kokemus yöstä. Hän haluaisi jakaa se Colombine kanssa, mutta... Ohjaaja näyttää kädellään, että palataan piiriin. Kun kaikki ovat paikoillaan piirissä, ohjaaja jatkaa tarinan lukemista.

Colombine vältteli Pierrotia, ja leipuriparan sydäntä jäyti suru. Miksi Colombine oli niin tyyli?

9. Colombineen yö.

Edelleen piirissä, ohjaaja lukee.

Colombineelle entinen ystävä toi mieleen monenlaisia ikäviä asioita. Colombine rakasti aurinkoa, lintuja ja kukkia. Hän kukoisti vain kesähelteellä. Ja leipuripoika, kuten sanottu, eli oikeastaan öisin. Colombineelle yö merkitsi sysimustaa synkkyyttä, jossa hiipi ja lenteli susia ja lepakoita ja muita pelottavia eläimiä. Yöllä Colombine sulki oven ja ikkunaluukut ja käpertyi untuvapeiton alle nukkumaan. Sitä paitsi, Pierrotin elämässä oli vielä kaksi muuta pelottavan synkeää paikkaa: hänen kellarinsa ja uuninsa. Kuka tietää, vaikka hänen kellarissaan olisi rottia? Ja eikö sanotakin, että jokin 'on musta kuin uuninkylki'?

10. Colombineen yökone.

Piirissä edelleen.

Ei ihme, että Colombine välttelee Pierrot'ta. – Mutta onkohan Pierrot'ille tullut edes mieleen, miltä yö tuntuu Colombineesta?

Näytetään se hänelle. Rakennetaan Colombineen yökone. Käytä samaa liikettä ja ääntä kuin Pierrot'n yökoneessa, mutta liioitellen. Ajattele, miten Colombine näkee, kuulee ja kokee yön asiat, ja suurena ja muuntele liikettä ja ääntä vähitellen.

Kokeillaan ensin niin, että aloitetaan kaikki yhtä aikaa. Mene siihen paikkaan, missä olit Pierrot'n yökoneen osana. Ovatko kaikki paikoillaan? Aloita samasta liikkeestä ja äänestä kuin Pierrot'n yökoneessa. Hyvä. Ala sitten suurentaa ja muunnella liikettä ja ääntä. - Hyvä! Vielä vähän

isommin! Ja vieläkin isommin! Hyvä! Kun teen käsivarrellani liikkeen ylhäältä alas, kone pysähtyy. Ohjaaja viittaa koneen sammuksiin. Hyvä.

11. Pierrot kuuntelee yötä Colombinen korvin

Jaetaan sitten ryhmä kahtia. Ohjaaja jakaa joukon puoliksi ja antaa molemmille puoliskoille oman tehtävän: Tehkää te ensin Colombinen yökone. Olkaa te taas ensin Pierrot, joka kuuntelee, miltä yö Colombinen korvissa kuulostaa.

Pierrotit, siirtykää väljään riviin tilan takaseinän viereen. Kone tehdään tänne tilan toiseen päähän; mikään sen osa ei tule tätä lähemmäksi Pierrot'ta. Ohjaaja tekee lattiaan liidulla tai maalarinteipillä rajan parin metrin päähän Pierroteista. Annan ensin ohjeet sille puoliskolle ryhmää, joka tekee koneen, ja Pierroteille sen jälkeen.

Colombinen yökoneen osat, kun sanon "Olkaa hyvät", lähtekää liikkumaan tilassa vapaasti, sikin sokin. Tehkää samalla omaa liikettänne ja ääntänne, kumpaakin vähitellen suurentaen ja muunnellen. Kun tulette lähelle jotakin toista koneen osaa, luopukaa omasta liikkeestänne ja äänestänne ja alkakaa toistaa sitä liikettä ja ääntä, jota tuo toinen koneen osa teki. Suurentakaa ja muunnelkaa edelleen.

Kun teen käsivarrellani liikkeen ylhäältä alas, alkakaa vähitellen palata lähtöpaikkaanne. Toimikaa edelleen niin, että kun kohtaatte toisen koneen osan, vaihdatte liikettä ja ääntä keskenänne. – Miltä tuntuu, harjoitellaanko tätä ensin? (Jos ryhmä haluaa, kokeillaan lyhyesti ohjeiden noudattamista käytännössä. Harjoitus tehdään niin, että koko ryhmä osallistuu siihen, siis myös Pierrotit.)

Hyvä. Pierrotit, teidän tehtävänne on kuunnella, miltä yö Colombinen korvissa kuulostaa. Kun sanon "Olkaa hyvät", kääntykää seinään päin. Toinen vaihtoehto on seisoa kasvot tilaan päin ja sulkea silmät.

Tietävätkö kaikki, mitä tehdä? Olkaa hyvät!

(Antaa yökoneen osien suurentaa liikettä ja ääntä mahdollisimman isoksi, voi tarvittaessa kannustaa suurentamaan vielä lisää. Sitten ohjaa koneen osat vähitellen palaamaan lähtöpaikkaansa.)

Hyvä! Vaihdetaan vuoroa. Äskeiset koneen osat siirtyvät Pierrot'ksi seinän viereen ja äskeiset Pierrotit koneen aloituspaikoille. Samalla tavoin kuin äsken: kun sanon "Olkaa hyvät", koneen osat lähtevät liikkumaan hitaasti tilassa. Samalla teette omaa liikettä ja ääntä vähitellen suurentaen ja

muunnellen. Kun kohtaatte toisen koneen osan, vaihdatte liikettä ja ääntä. Kun teen käsivarrellani liikkeen ylhäältä alas, kaikki palaavat vähitellen lähtöpaikkaansa.

Pierrotit kuuntelevat joko kasvot seinään päin tai silmät suljettuina. Olkaa hyvät!

Hienoa. Kiitos! Palataan piiriin ja istutaan hetkeksi lattialle.

12. Pierrot'n ajatukset ja tunteet

Lattialla istuen.

Nyt Pierrot on siis selvillä siitä, miltä hänelle niin rakas ja tärkeä yö kuulostaa Colombinen korvissa. Millaisia tunteita ja ajatuksia tieto Pierrot'ssa herättää? Kirjoitetaan nämä tunteet ja ajatukset näkyviin.

Jokainen kirjoittaa post it -lapuille, mitä Pierrot tuntee ja ajattelee nyt, kun hän tietää, miltä yö Colombinesta tuntuu. Kirjoita yksi asia yhteen lappuun. Kun olet valmis, käy liimaamassa laput fläppipaperiin piirretyn Pierrot-hahmon ääri viivojen sisäpuolelle.

Kiitos! Tällaisia asioita siis liikkuu Pierrot'n mielessä nyt, kun hän tietää, miltä yö Colombinesta tuntuu. (Laput luetaan ääneen.)

12. Pierrot kirjoittaa Colombinelle kirjeen

(Jos Pierrot'ta edustava kuva on irrallisessa paperissa eikä fläppi- tms. taulussa kaikkien nähtävillä, ohjaaja kiinnittää paperin maalarinteipillä seinään.)

Ohjaaja piirtää hahmon viereen suuren sulkakynän.

Mitä Pierrot nyt tekee?

Hän miettii, että kirjoittaisi Colombinelle kirjeen. Hän pyytäisi Colombinea katsomaan yötä omin silmin. Hän pyytäisi tyttöä valvomaan kanssaan aamuun asti! (Ohjaaja piirtää kynän viereen mustepullon.)

Tuumasta toimeen! Pierrot ottaa kynän ja kastaa sen mustepulloon.

Hän yrittää taivutella Colombinea toisiin ajatuksiin.

Hän selittää, ettei yö ole lainkaan sellainen kuin Colombine luulee.

Mutta hän ei koskaan lähetä kirjettä. Hän ajattelee, ettei Colombine sitä kumminkaan lue.

(Ohjaaja ottaa Pierrot'n kuvan seinältä, käärii sen rullaksi ja sulkee rullan palalla maalarinteippiä.)

13. Hetken merkitseminen

Mieti hetki, mikä kohta työskentelystä jäi mieleesi. Missä olit ja mitä teit? Siirry paikkaan ja asentoon konkreettisesti. Hyvä. Kierrän nyt vuoron perään jokaisen luona. Kun kosketan olkapäätäsi, voit kertoa, missä olet ja mitä tekemässä. Jos haluat, voit kertoa myös jotain siitä, miksi tämä kohta jäi mieleesi. On kuitenkin lupa olla myös hiljaa.

TAUKO